

Сергієнко Л. В. Засоби формування творчої особистості майбутнього вчителя / Л. В. Сергієнко // Слобожанська бесіда : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Старобільськ, 9 листоп. 2015 р.) / ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка” ; за заг. ред. проф. Глуховцевої К. Д. – Вип. 8. – Старобільськ, 2016. – С. 130–133.

У статті акцентовано увагу на проблемі формування творчої особистості майбутнього вчителя, важливою складовою професійної підготовки якого є комунікативні вміння; визначено особливе місце навчальної дидактичної гри як цілеспрямованій організації навчально-ігрових взаємодій студентів у процесі моделювання ними професійно орієнтованих комунікативних ситуацій.

Ключові слова: дидактична гра, комунікативні вміння, мовна особистість, творча особистість, словесна творчість.

Л. В. Сергієнко

(ВП «Лисичанський педагогічний коледж
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка»)

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Сьогодні освіту потрібно розглядати як цілісну систему, побудовану на принципі діалогічності, а підхід до процесу навчання через дію буде забезпечувати атмосферу довіри й сприймання кожної особистості такою, якою вона є, буде створювати свободу для розвитку творчих здібностей [1, с. 2]. Сучасна вища педагогічна школа України переакцентує увагу з проблеми оволодіння знаннями, збільшенні їх обсягу, на формування творчої особистості майбутнього вчителя, важливою складовою професійної підготовки якого є комунікативні вміння. Тому

настав період активних пошуків дидактичних засобів, які могли б надати гарантоване досягнення цілей навчання.

Серед педагогічних засобів активізації процесу навчання у виші особливе місце належить навчальній дидактичній грі як цілеспрямованій організації навчально-ігрових взаємодій студентів у процесі моделювання ними професійно орієнтованих комунікативних ситуацій, адже гра впливає на формування й розвиток потреби в самовираженні й самореалізації. Завдання удосконалення й модернізації навчання з метою розвитку особистості неможливо реалізувати без учителя, який має достатню психолого-педагогічну, міжкультурну й мовленнєву підготовки. У випускників педагогічного коледжу комунікативна компетентність має бути сформована на якісному рівні забезпечення подальшої педагогічної професійної діяльності.

Процес формування свідомої мовної особистості нерозривно пов'язаний із збагаченням словникового запасу студентів, тобто з кількісним збільшенням слів української мови в їхньому мовленні та комунікативно доречному їх уживанні. Кожна мовна одиниця має свої можливості в плані мовленнєвого розвитку студентів. Знати їх і максимально використовувати стилістичний потенціал – основне завдання словесника.

Дидактична гра – ефективний засіб управління професійно орієнтованою комунікативною діяльністю, що набуває сьогодні особливого значення в комунікативно орієнтованому навчанні, бо дозволяє забезпечити високу вмотивованість мовленнєвих професійних дій [2, с. 71–76].

У процесі узагальнення й систематизації знань, умінь з тем „Роль фразеологізмів у мовленні. Стилiстичнi засоби лексикологiї та фразеологiї”, „Система частин мови. Стилiстичнi засоби морфологiї” дидактичнi iгри, зокрема „Аукцiон”, уможливають роботу з розширення й

збагачення словникового запасу студентів, що є однією з умов успішного формування комунікативної компетентності. Завдання такі:

1. Пригадайте фразеологізми, до складу яких увійшли іменники – власні назви. *Наприклад: язик до Києва доведе; на городі бузина, а в Києві дядько...*

2. Доберіть якомога більше фразеологізмів, до складу яких входять числівники. *Наприклад: грати першу скрипку, сім п'ятниць на тиждень.*

До того ж у ході дидактичної гри студенти мали змогу прокоментувати зміст фразеологізмів, до яких (як домашнє завдання) підготували мультимедійний презентаційний супровід.

Робота над текстом на заняттях з української мови давала можливість запропонувати студентам твір „Лисиче над Дінцем...” через дидактичну гру, що відбувалася у формі заочної екскурсії „Мій рідний край – моя земля”. При підготовці до гри й у процесі мультимедійних презентацій своїх нарбок студенти використовують навчальні електронні програми „Я сагу пою о родимом Донбасе”, „Лисичанськ: витоки Донбасу” розроблені викладачами Лисичанського педагогічного коледжу. Такий вид роботи спонукав їх до пошуку, розвивав уміння використовувати мовні одиниці в мовленні.

Включившись у словесну творчість, студенти не тільки глибше дослідили, осмислили, пізнали красу мови, її значення в житті кожної людини й народу в цілому, але й збагатилися відчуттям краси природи, праці, людських взаємин, набули умінь виявити себе в слові. Так, гра „Поетична синонімія” збагачувала словниковий запас, привчала користуватися словами-синонімами, шукати й використовувати для висловлювання якнайточніші відповідники, розуміти роль слова в процесі мовлення, важливість уживання слова правильно, відповідно до

значення, а також призвичаювала сприймати поетичне мовлення, розуміти його образність, відмінність від мовлення звичайного. Студенти отримали поетичні фрагменти, у яких на місці вжитих авторами слів у дужках подано кілька синонімів, що з цими словами перебувають в одному синонімічному ряду. Завдання гри – правильно встановити вжиті авторами слова:

*Край вікна любисток пророста весною,
(поривається, пророста, лине) до сонця (блакитне,
голубе, ясно-синє) стебло.*

*Зароста (доріжка, стежина, шлях) ранньою травною,
Де моє (кохання, любов, закоханість) вперше розцвіло.*

Відповідь: *Край вікна любисток пророста весною,
Тягнеться до сонця голубе стебло.*

*Зароста стежина ранньою травною,
Де моє кохання вперше розцвіло (Д. Луценко).*

Упровадження у навчальний процес дидактичних ігор дає можливість стверджувати, що словесна творчість – джерело натхнення при оволодінні мовою, мовною культурою, засіб самовираження, самоствердження особистості [3; с. 34–37].

1. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К. : Райдуга, 1994. – С. 2; 2. Крюкова Л. И. Активные методы обучения или деловые игры : Обзор / Л. И. Крюкова // Вестник высшей школы. – 1988. – № 1. – С. 71–76; 3. Сухомлинський В. О. Слово про слово / Сухомлинський В. О. // Вибр. твори. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 5. – С.34–37